

Cesty k rodičovství

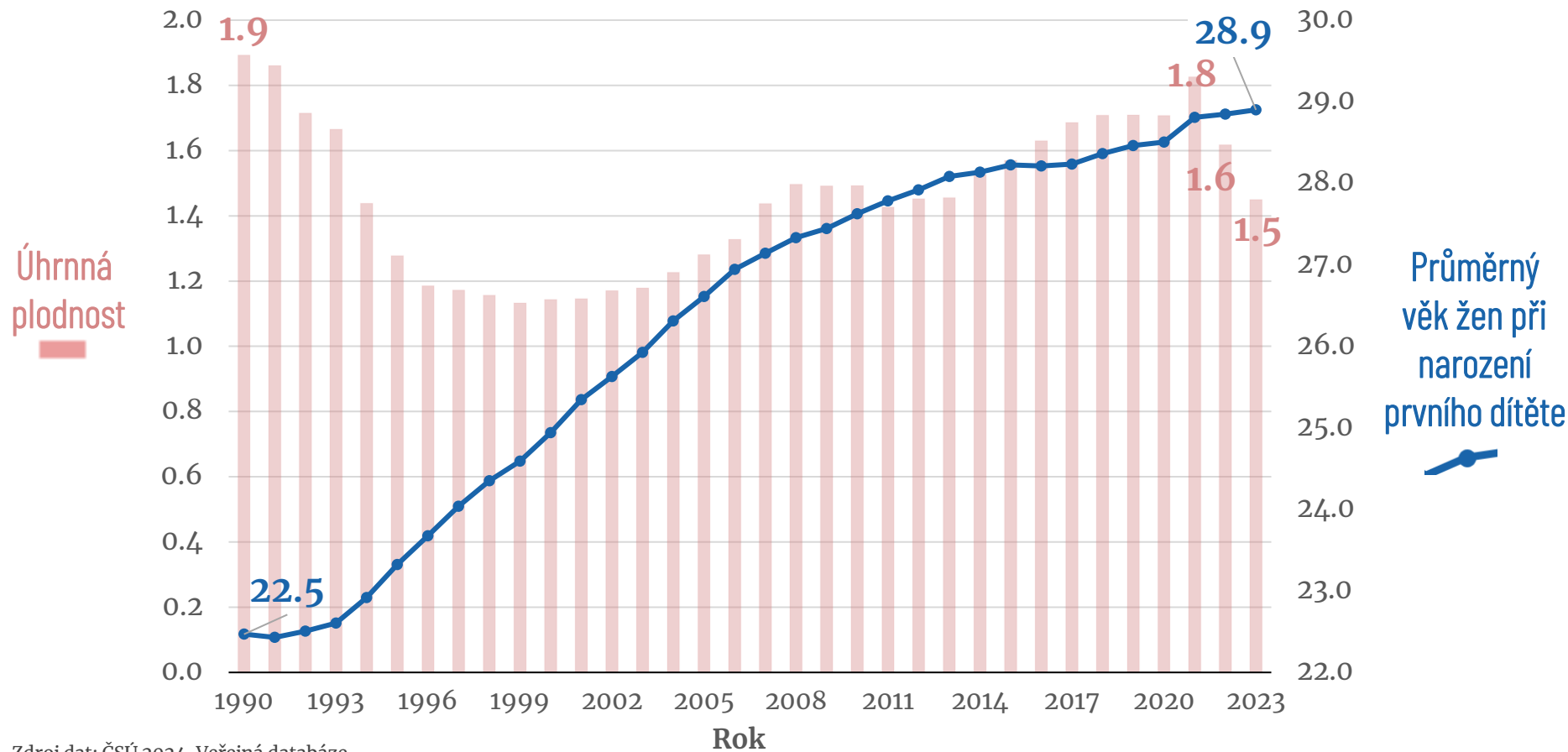
Eva Waldaufová

Přírodovědecká fakulta UK & NMS

Kulatý stůl České demografické společnosti
ČSÚ, Praha 3. 12. 2024

Dramatická proměna intenzity a časování plodnosti v Česku

Zdroj dat: ČSÚ 2024, Veřejná databáze

Aktuální plodnost v Česku. **Co si ale lidé v Česku přejí?**

Plodnost
v Česku v r. 2023:

1,45
dítěte

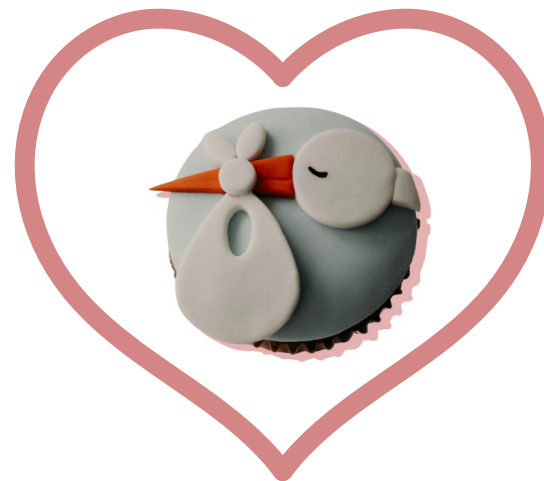
Průměrný věk
prvorodiček:

28,9
let

Cíle průzkumu

1. Kolik si lidé přejí mít dětí.
2. V kolika letech by se podle názorů Češek a Čechů měli lidé stát rodiči a kdy už je pozdě.
3. Důvody, které lidé vidí za poklesem porodnosti v Česku.

0 výzkumu

Metodologie

Design výzkumu

On-line sběr dat český národní panel

Velikost vzorku **N = 800**

Sběr dat 2. 10. – 7. 10. 2024

Cílová skupina

Reprezentativní vzorek **mužů a žen** v Česku ve věku **18-49 let**

Kvótní výběr, reprezentativní dle

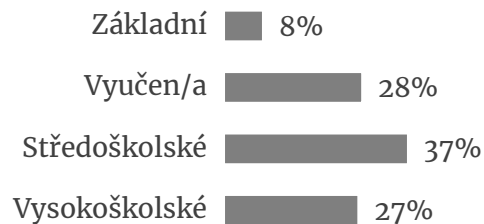
pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště a kraje

Složení vzorku

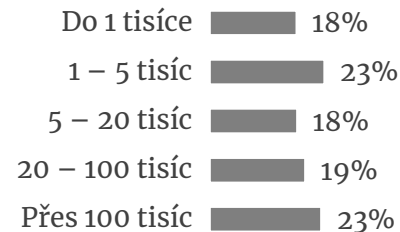
Pohlaví

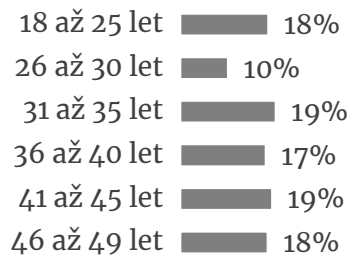
Vzdělání

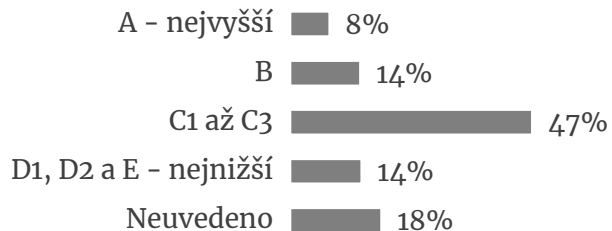
Velikost obce

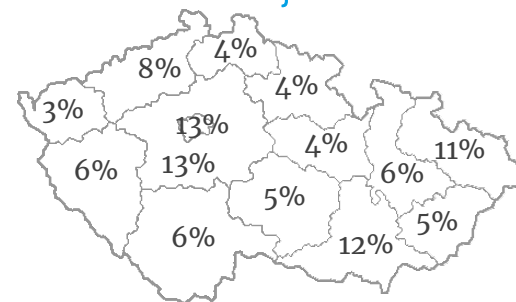
Věk

ABCDE socioekonomická klasifikace

Kraj

A hand holding a magnifying glass over a petri dish, symbolizing research or analysis. The background is a gradient of red and blue.

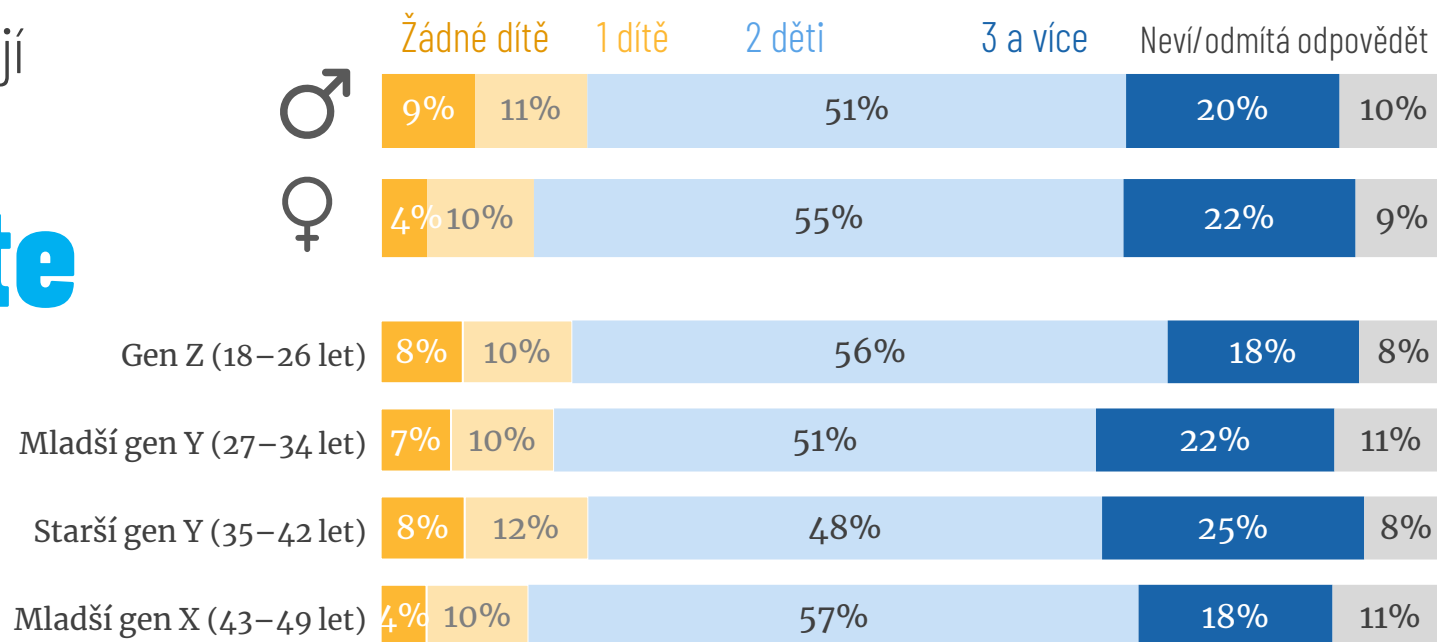
1.

Plány a představy
v oblasti reprodukce

Ideál modelu dvoudětné rodiny přetrvává, 77 % Češek a 71 % Čechů si přeje mít alespoň 2 děti

Lidé v Česku si přejí
v průměru

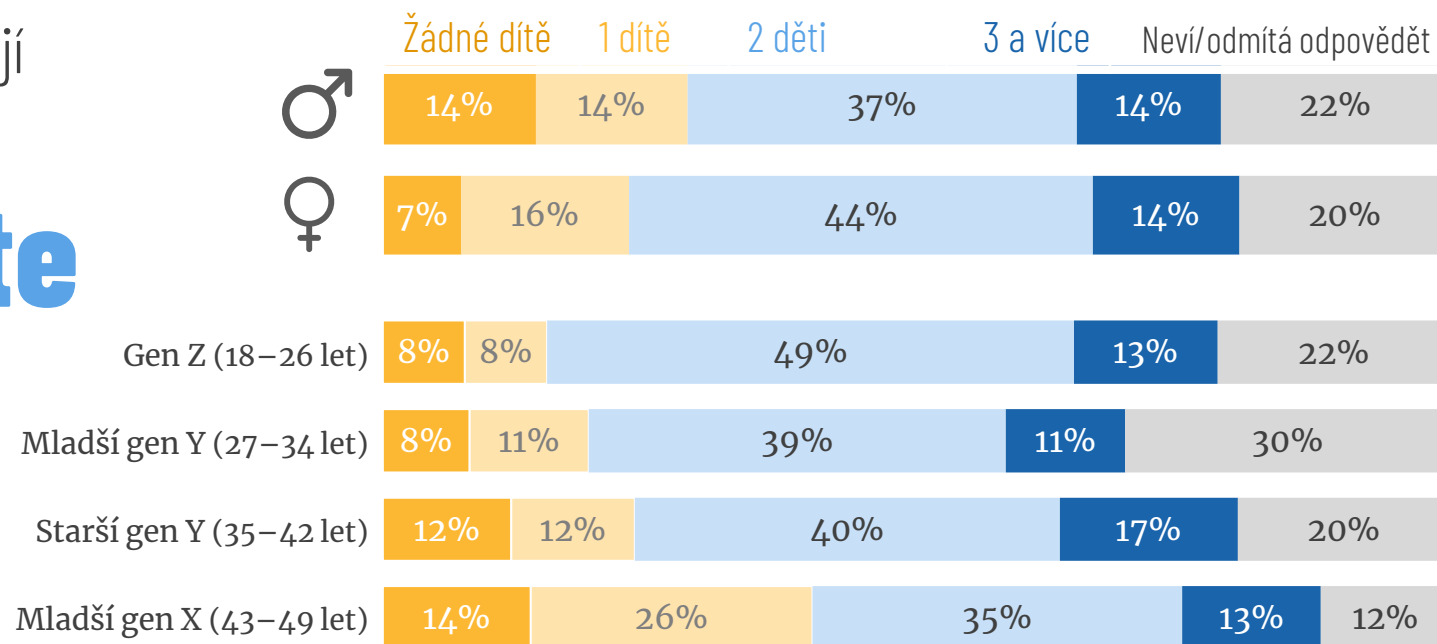
2,1 dítěte

Reálné **reprodukční plány jsou nižší**, 26 % lidí v Česku plánuje 1 nebo žádné dítě

Lidé v Česku plánují v průměru

1,8 dítěte

Bezdětní **přistupují k rodičovství** spíše racionálně, **dle rodičů bylo rodičovství méně plánované**

55 %

bezdětných odkládá rodičovství do doby **finančního/kariérodního zajištění**, 34 % čeká na správný moment

32 %

rodičů **nechalo věcem volný průběh**, 26 % bralo rodičovství jako samozřejmost

A hand holding a pen is positioned over a magnifying glass. The background is a gradient from red on the left to blue on the right. The magnifying glass is positioned over the text.

2.

Hranice v oblasti reprodukcce

Ideální věk na to stát se rodičem je podle lidí v Česku před třicítkou

Ideální věk
stát se matkou

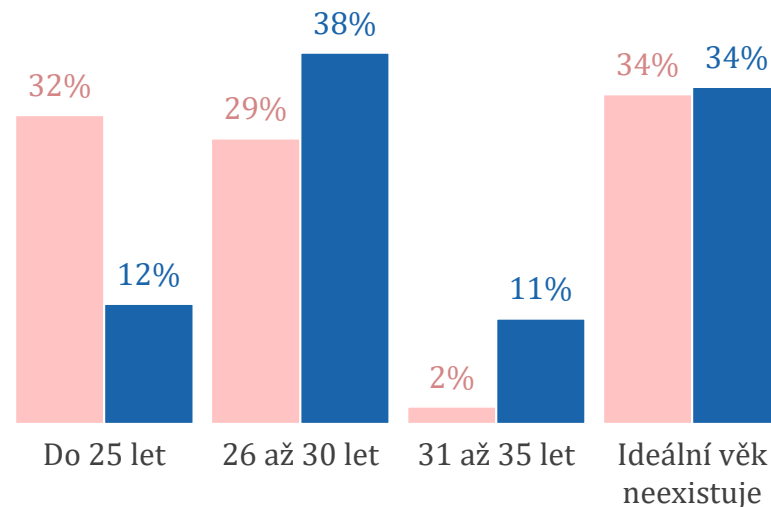
26,4
let

Ideální věk
stát se otcem

29,1
let

Ideální věk stát se matkou

Ideální věk stát se otcem

Vnímání ideálního věku na to stát se rodičem se generačně neliší

Ideální věk stát se matkou

26,4 muži

26,4 ženy

26,5 gen Z

26,7 mladší gen Y

26,5 starší gen Y

26,0 mladší gen X

Ideální věk stát se otcem

28,7 muži

29,6 ženy

28,3 gen Z

29,7 mladší gen Y

29,3 starší gen Y

29,0 mladší gen X

U žen je na rodičovství **pozdě** již **po čtyřicítce**, u mužů je **hranice** kolem **padesátky**

Hranice stát se matkou

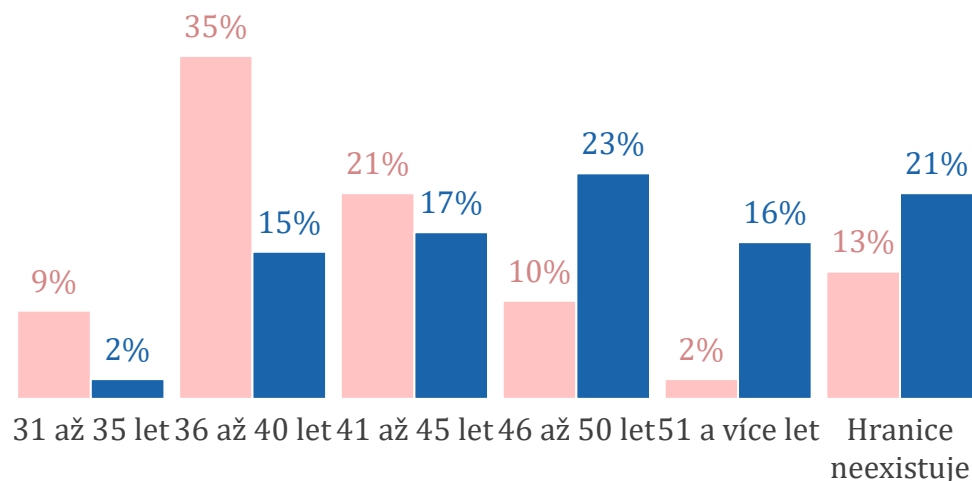
41,7
let

Hranice stát se otcem

48,4
let

Žena příliš stará na to mít (další) dítě

Muž příliš starý na to mít (další) dítě

Hranici rodičovství **posouvají do vyššího věku starší mileniálové**

Žena příliš stará na to mít (další) dítě

41,9 muži

41,6 ženy

41,1 gen Z

41,2 mladší gen Y

42,8 starší gen Y

41,7 mladší gen X

Muž příliš starý na to mít (další) dítě

48,6 muži

48,3 ženy

47,7 gen Z

47,5 mladší gen Y

49,6 starší gen Y

48,7 mladší gen X

Reprodukční přání a plány neodpovídají aktuální plodnosti, proč?

2,1

preferovaný
počet dětí

1,8

plánovaný
počet

1,45

reálná
plodnost žen
v r. 2023

A děti se rodí později, než lidé vnímají jako ideální

A hand holding a magnifying glass over a petri dish, symbolizing investigation or research. The background is a gradient of red and blue.

3.

Pokles plodnosti
a jeho příčiny

**Ví lidé v Česku, že klesá počet narozených dětí?
Vnímají to jako problém?**

Pokles porodnosti v Česku

58 % Čechů ví,
že klesá počet
narozených dětí

v Česku v posledních 3 letech

Pokles porodnosti v Česku

70 % Čechů
vnímá jako
problém

pokles narozených dětí v posledních
3 letech v Česku

**Jaké jsou spontánně zmiňované důvody poklesu
počtu narozených dětí v Česku?**

Příčiny poklesu plodnosti v Česku: peníze, bydlení, práce i osobní svoboda

Finanční nejistota
(55 %)

Nedostupné bydlení
(26 %)

Pracovní ambice (18 %)
a osobní svoboda (17 %)

Pouze ekonomické faktory pokles nevysvětlují

” Ekonomická nejistota

” Není tak snadné najít vhodného partnera

” Práce

” Ekologická krize

” Nedostatečná pružnost zaměstnavatelů

” Nedostatečné podpora širší rodiny

Jak důležitou roli mají následující důvody v tom, že mladí lidé v Česku mají v posledních několika letech méně dětí?

Ekonomické
důvody & bydlení

Podpora ze
strany státu

Pracovní
důvody

Individuální
faktory

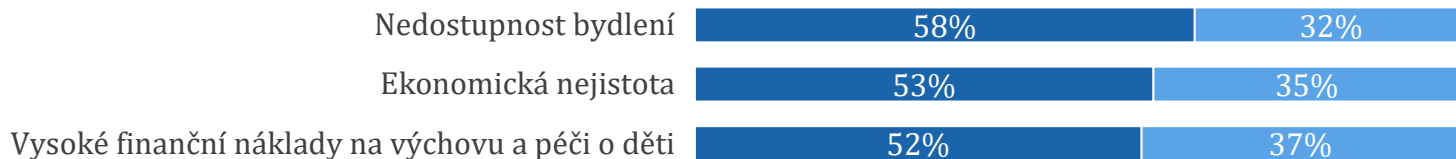
Zdravotní
faktory

Společenské
nejistoty

Ekonomické nejistoty jsou spojeny s neflexibilním pracovním trhem i nedostatečnou podporou státu

(Velmi+spíše) důležité důvody vedoucí k poklesu porodnosti

Ekonomické důvody & bydlení

Pracovní důvody

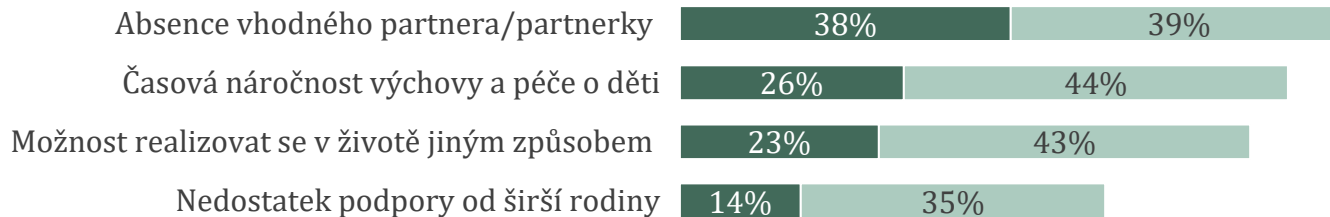
Podpora ze strany státu

Problém může být i s **nalezením vhodného partnera** nebo neplodností

(Velmi+spíše) důležité důvody vedoucí k poklesu porodnosti

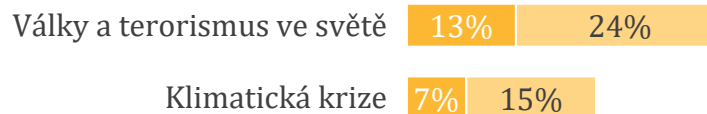
Individuální faktory

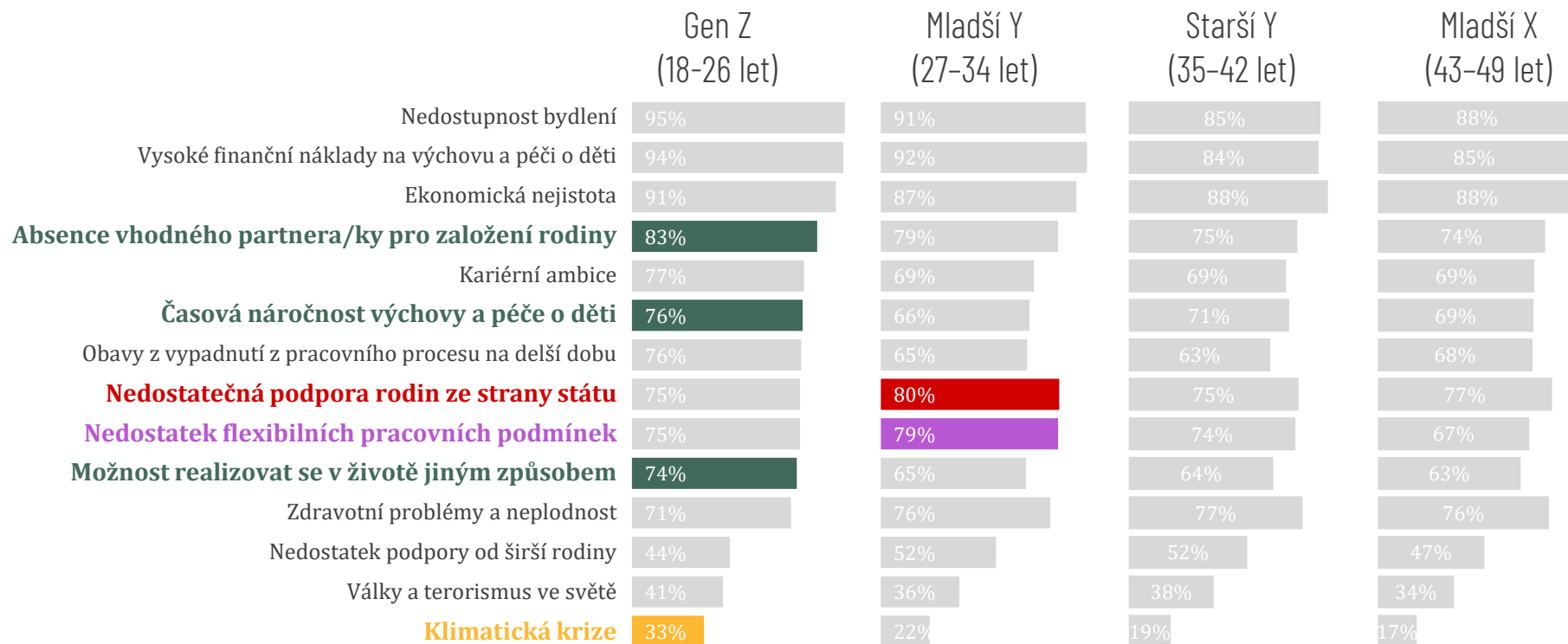
Zdravotní faktory

Společenské nejistoty

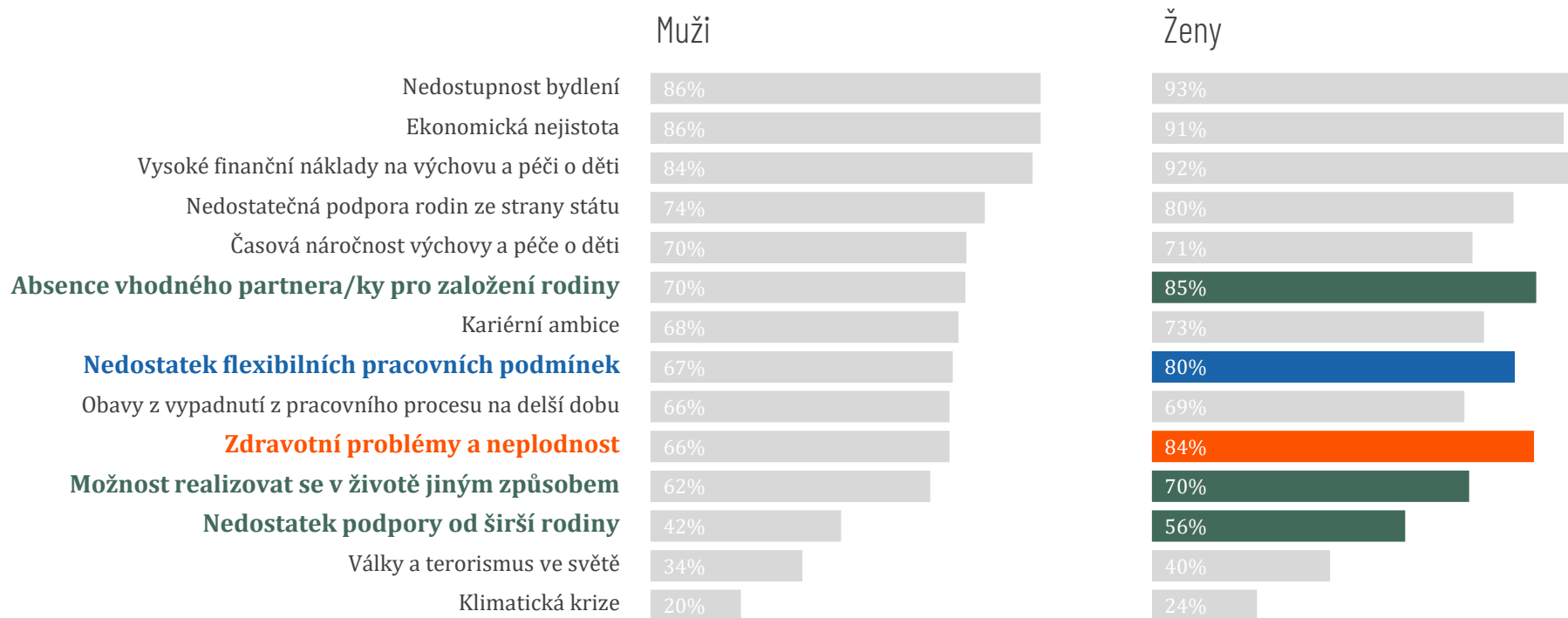

Generace Z vidí za poklesem porodnosti v Česku **individuální faktory** častěji než starší generace

(Velmi+spíše) důležité důvody vedoucí k poklesu porodnosti

Ženy vnímají více příčin poklesu porodnosti než muži

(Velmi+spíše) důležité důvody vedoucí k poklesu porodnosti

Jak důležitou roli mají/měly tyto faktory na reprodukční rozhodování: bezdětných × rodičů?

Spíše + rozhodně
důležitý faktor
pro rodiče (%)

**Důležité důvody pro
rodiče**

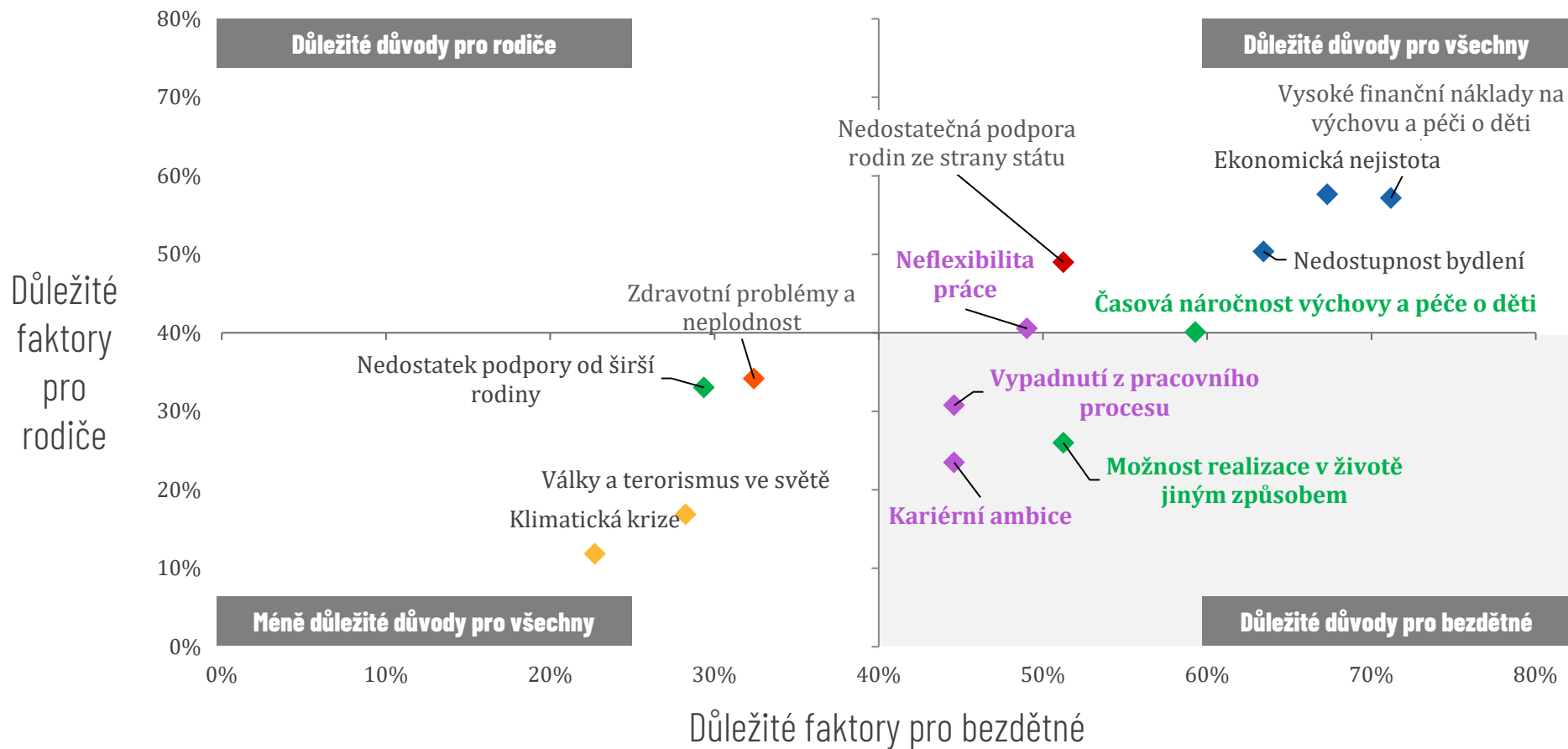
**Důležité důvody pro
všechny**

**Méně důležité důvody pro
všechny**

**Důležité důvody pro
bezdětné**

Spíše + rozhodně důležitý faktor pro bezdětné (%)

Pro bezdětné je častěji překážkou práce i možnost seberealizace

Bezdětné ženy vnímají **více aspektů** ovlivňujících jejich reprodukční plány než muži

(Velmi+spíše) důležité důvody k (prozatímní) bezdětnosti

Ženy s dětmi častěji než muži řešily při plánování rodiny neflexibilitu na trhu práce nebo absenci partnera

(Velmi+spíše) důležité důvody ovlivňující reprodukční rozhodování

Reprodukční **představy neodpovídají realitě**

Češi a Češky mají méně dětí a později, než by si přáli. Reprodukční představy se dle generací neliší, **přetrvává ideál dvoudětné rodiny**.

Mladí lidé jsou však často **nejistí v tom, kolik dětí reálně plánují mít**.
28 % mužů plánuje mít 1 nebo žádné dítě.

Lidé čelí mnoha výzvám v oblasti reprodukce, častěji vnímají překážky ženy. Téměř všichni se shodují, že k poklesu porodnosti v Česku přispívají **ekonomické nejistoty a nedostupnost bydlení**.

Mladší generace vnímají v kontextu poklesu porodnosti **častěji** než starší generace **individuální faktory** (možnost realizovat se jinak, absence partnera, strach z časové náročnosti péče).

Nezanedbatelnou roli při reprodukčním plánování hrají i zdravotní problémy a neplodnost.

